

Preekschets Roepingenzondag - 21 april 2024

door: ds. Kees van der Knijff, Beiroet (Libanon) – kvdknijff@gzb.nl

---

Bijbelgedeelte: Efeze 3:1-11

Oriëntatie op roeping als thema

Preken over roeping is om verschillende redenen nog niet zo eenvoudig. Zomaar een paar uitdagingen:

- Didactische teksten over roeping zijn er niet in de Bijbel, we zullen het moeten doen met descriptieve passages. Dan zijn meestal roepingsverhalen van individuen met (heilshistorisch) een uitzonderlijke positie en taak. Die verhalen vertalen naar vandaag vergt meer hermeneutische kunstsprongen dan vaak wordt gesuggereerd. De minder spectaculaire roepingen (priesters t.o.v. profeten, Timotheüs en Silas t.o.v. Paulus) slaan we daarbij al snel over.
- We gaan bij roeping te snel uit van de praktijk van vandaag, met alle vrijheid en keuzemogelijkheden die we hebben. Dat kunnen we niet zomaar terugprojecteren op de Bijbel. De gewone man volgde simpelweg het beroep van de vader, de gewone vrouw trouwde en zorgde voor het gezin. Studiekeuzeadviseurs waren er nog niet...
- Op een roepingenzondag ligt de focus al snel op een paar 'bijzondere' beroepen: predikanten en zendingswerkers, soms ook zorg en onderwijs. Hoe spreken we zo over roeping dat we enerzijds een appèl op de hoorders doen om deze beroepen eens serieus te overwegen, zonder roeping weg te halen uit het alledaagse leven van accountants, huismoeders, hoveniers en arbeidsongeschikten?
- Het gaat in het spreken over roeping al snel vooral over het *event* van de roeping, en niet over de *inhoud* ervan. Mijns inziens is het verstandig weg te blijven bij die focus op wat wel en wat niet te kwalificeren valt als een roeping. Als mensen er echt mee bezig zijn, ontdekken ze dat gaandeweg wel.

Wie zich er vanuit de zorg over de toekomst van de kerk – en zeker ook van de zendingsopdracht van de kerk – toch aan wil wagen, doet er goed aan zich één ding voor te nemen: zo uitnodigend mogelijk spreken over het werk in de kerk of de zending.

Er leeft een breed gedeeld sentiment van “er moet heel wat gebeuren voordat...” Zoiets doe je niet zomaar. Dan kom je al snel toch uit bij bijzondere roepingservaringen. Zonder zo'n ervaring zul je het immers nooit overwegen...

Wanneer de roepingenzondag een poging is voorbij dat sentiment te komen, zal de preek erop gericht moeten zijn mensen het voorrecht te laten zien van werken in Gods koninkrijk. Idealiter thematiseren

we dat in bredere zin (roeping is iets van de gemeente, voor iedereen) en in engere zin (het werk als predikant of zendingswerker).

Reflectie op de tekst

Vanuit bovenstaande overwegingen stel ik voor dat Efeze 3:1-13 zich goed leent voor een preek op roepingenzondag. Een wat minder bekende passage uit de brief die drie centrale punten combineert:

- Paulus benadrukt de schoonheid van zijn werk.
- De focus ligt nadrukkelijk op de inhoud van de roeping, niet op het event.
- De passage is heel realistisch: werken in het koninkrijk van God is een voorrecht, maar leidt niet tot een makkelijk leven.

Uiteraard gaat het ook in deze passage over Paulus' specifieke roeping voor de heidenvolken, maar doordat de focus nadrukkelijk ligt op de *inhoud* van die roeping en dat in termen gebeurt die ook vandaag nog centraal staan in de dienst in Gods koninkrijk laat deze passage zich 'wervend' vertalen naar de praktijk van vandaag.

Roeping als genade

Het meest opmerkelijke in deze passage is Paulus' gebruik van het woord genade: de taak die hij gekregen heeft, ziet hij als een genadegift (vers 7 en 8). Dat biedt een mooi uitgangspunt: de meeste gelovigen zullen toegeven meer te willen (ervaren) van Gods genade, maar willen we *déze* vorm van genade ook? Paulus spreekt specifiek over zijn roeping voor de heidenen als een genadegift, maar in lijn met het gedeelte valt dat mijns inziens gemakkelijk te verbreden: ingeschakeld worden door God in dienst van Zijn koninkrijk is een vorm van genade.

De kern van de roeping: de onnaspeurlijke rijkdom van Christus

Waarom ziet Paulus zijn roeping als genade? Allereerst omdat het hem de ruimte geeft dagelijks bezig te zijn met het mooiste wat er is: de onnaspeurlijke rijkdom van Christus (vers 8). Als je ogen zijn opengegaan voor die rijkdom kun je er geen genoeg van krijgen. Iedere gelovige is geroepen zich aan die rijkdom te laven en ervan te delen in de eigen omgeving. Maar wie als predikant of zendingswerker werkt, krijgt eigenlijk een groot geschenk: ook beroepshalve bezig te mogen zijn met het geheimenis waarom het hele leven draait.

Het doel: opdat zij mogen begrijpen

De tweede reden waarom deze roeping een genadegift is: je mag met mensen oplopen in de hoop dat ook hun ogen open zullen gaan voor dit geheim (vers 9). Je merkt aan alles dat *dát* Paulus echt vreugde geeft: als anderen ook in gaan zien dat Christus het beste nieuws is dat ooit is gebracht. Dat is het missionaire verlangen van iedere gemeente en iedere gelovige. Om dat verlangen gaande te houden en uiting te geven, worden sommigen apart gezet om hier al hun aandacht op te richten. Dat is een prachtige roeping: je staat letterlijk dicht op het vuur. Het vuur van de Geest.

Dienen in Gods kracht

Een belangrijke lijn in het gedeelte, zeker in de gereformeerde gezindte: een geroepene is geen bijzonder persoon. God zoekt geen helden. Van begin tot eind benadrukt Paulus dat het initiatief bij God ligt (vers 3). Het meest kernachtig komt dat tot uitdrukking in vers 7: wie de genade van deze roeping ontvangt, wordt geen held maar is een dienaar. En juist die dienaar mag steeds opnieuw leren: God gebruikt heel gewone mensen die zichzelf steeds te kort voelen schieten (vers 8). Maar juist op zulke momenten blijkt opnieuw de genade: God gebruikt juist zulke onbeholpen menselijke pogingen om Zijn werk te doen. Dat inzicht maakt klein, maar is tegelijk ontzettend bevrijdend. Wie is geroepen dient in Gods kracht, niet in eigen kracht.

Verdrukking?

Paulus combineert, zonder dat als zodanig nadrukkelijk te thematiseren, de genade van het 'geroepen leven' met de ervaring van gevangenschap en verdrukking (vers 1 en 13). Goed om ook dat te benoemen: romantische beelden van predikantschap en zendingswerk zijn nog gemeengoed. Maar als je een comfortabel leven wilt, of graag op een voetstuk staat, dan is het niet aan te raden. Wie verlangt naar de 'genade' om te mogen dienen in het koninkrijk, kan zich daar maar beter van bewust zijn. Ja, je krijgt er veel voor terug, maar nee, het is geen makkelijk leven. Zo heftig als bij Paulus is het gelukkig meestal niet, maar er zullen wel offers gebracht moeten worden. Dat geldt overigens ook voor de roeping van de gemeente in het algemeen: wie in de eigen omgeving met mensen oploopt en iets probeert te delen, ervaart dat er een drempel is. Wie deelt van het evangelie, loopt altijd het risico op afwijzing en zet altijd iets op het spel.

Met alle heiligen: nogmaals de genade van de roeping

Het gedeelte dat centraal staat loopt uit in het bekende gebed van Efeze 3:14-21. En dan vooral die woorden 'met alle heiligen'. Dat mogen we misschien wel de extra genadegift van het zendingswerk noemen: dat je op allerlei plaatsen broeders en zusters ontmoet die je ogen openen voor aspecten van de rijkdom van Christus die je niet eerder gezien had.

Overwegingen bij de verkondiging

Tot slot een paar overwegingen bij de verkondiging, vooral gericht op de concrete toespitsing van de roepingenzondag. Wat nu als er al iets leeft of er iets wakker geroepen wordt?

Allereerst: bij deze thematiek is het uitdagend een goede balans te vinden tussen het aanspreken van de hele gemeente als geroepen om dienstbaar te zijn en het aanspreken van de 'enkeling' die daadwerkelijk zou kunnen overwegen zich beschikbaar te stellen voor predikantschap of zending. Juist in het kader van de roepingenzondag valt er wat voor te zeggen om, meer dan gebruikelijk, die 'enkeling' op het oog te hebben. Maar dan alleen zolang de bijzondere roeping opkomt uit de roeping van de gehele gemeente en elke zweem van elitisme vermeden wordt.

Daaraan gerelateerd: die verantwoordelijkheid van de gemeente mag best gethematiseerd worden, roeping is tegenwoordig te sterk individueel ingekleurd. Maar de gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid. Hoe kan in de gemeente ook onderling de vraag gesteld worden wie er beschikbaar en/of geschikt zou zijn voor het werk als predikant, zendingswerker, pionier, etc.? Welke vader of moeder heeft die optie wel eens genoemd tegenover zijn of haar kinderen? Welke wijk- of jeugdouderling heeft weleens een hint in die richting gegeven? Om met Paulus te spreken: die genade gun je de ander toch?

Ten derde: uit gesprekken in de afgelopen jaren weet ik dat mensen heel verschillend tegenover deze thematiek staan. Voor velen is het een ver-van-mijn-bed verhaal, terwijl er in vrijwel iedere gemeente ook mensen zullen zijn die al langere tijd met vragen rond roeping rondlopen. Het is goed je daar voortdurend van bewust te zijn. Juist diegenen met vragen rond roeping kunnen geholpen zijn als ergens in de preek een opening geboden wordt daarover in gesprek te gaan. Heel vaak komt een roeping pas tot rijping wanneer die in de openbaarheid komt. Aanbieden dat de deur daarvoor altijd openstaat, of benoemen dat organisaties als de GZB ook altijd ruimte bieden voor oriënterende gesprekken in een vroeg stadium, kan mensen over de drempel helpen. Concreet verwijzen naar een gebedsteam of in de week na de preek een inloopspreekuur organiseren als predikant is helemaal geen gek idee...

Tenslotte: preken over deze passage en thematiek stelt ook een indringende vraag aan de voorganger zelf. Beleef ik mijn roeping zelf eigenlijk nog wel (eens) als genade? Of staat frustratie, teleurstelling en het gevaar opgebrand te raken daarvoor te veel in de weg. Het is goed in de voorbereiding niet voor die vraag weg te lopen, ook als het eerlijke antwoord confronterend is. Zoals een doopdienst ook een herinnering aan de eigen doop kan zijn, zo functioneert wellicht de roepingenzondag ook. Als herinnering aan het genadige karakter van het ingeschakeld mogen zijn in Gods missie.